

Remissvar Arlanda en viktig port för det svenska välståndet SOU 2025:67

Sammanfattning

Kramfors kommun instämmer i utredningens allmänna ställningstaganden kring vikten av en fungerande transportinfrastruktur. En sådan är väsentlig utifrån både hälso-och sjukvårdens och totalförsvarets behov och därför behöver Arlandas konkurrenskraft stärkas. Samtidigt vill vi i vårt remissvar vara tydlig med att om Arlanda ska kunna fungera som Sveriges internationella nav för flygtrafik krävs fungerande regionala noder. Därför ser vi det som avgörande att regeringen i beslutet om Arlanda tar hänsyn till vikten och värdet av att regionala flygplatser som Höga Kusten Airport ges rättvisa förutsättningar och kan spela en avgörande roll för regional och nationell utveckling för företag, medborgare samt för Sveriges framtida säkerhet och robusthet. Vi föreslår att SOU 2025:67 kompletteras med ökat fokus på regional tillgänglighet, samordning och beredskap.

Samhällsviktiga inrikesflyglinjer och allmän trafikplikt

Vi stödjer utredningens förslag om att Regeringen bör peka ut samhällsviktiga inrikesflyglinjer med allmän trafikplikt. Höga Kusten Airport bör inkluderas i detta arbete, eftersom alternativa resvägar till Stockholm är mycket begränsade. Flygplatsen säkerställer tillgänglighet för näringsliv, offentlig sektor, sjukvård och Sveriges robusthet i en glesbefolkad region. Höga Kusten Airport – Stockholm Arlanda bör pekas ut som en samhällsviktig flyglinje och även utvecklas till en beredskapsflygplats.

Arlanda som nav – men beroende av fungerande regionala noder

Arlanda beskrivs i dokumentet som det centrala navet för Sverige inrikes- och utrikesflyg. För Höga kusten innebär detta att Höga Kusten Airports

fortsatta drift och koppling till Arlanda är strategiskt avgörande för vår regions tillgänglighet, konkurrenskraft och utveckling. Stora investeringar i kollektivtrafik samt väg- och järnvägsinfrastruktur föreslås för att förbättra Arlandas förbindelse med Stockholm och Mälardalsregionen. Vi ser en risk i att denna prioritering av Mälardalsregionen åsidosätter Arlandas tillgänglighet och förbindelse med övriga regioner vilket skulle urholka flygplatsens betydelse som ett nationellt nav för flygtrafik.

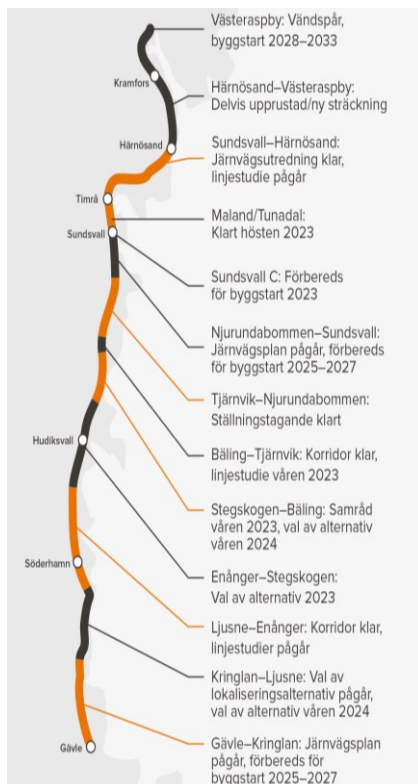
Vi vill därför betona betydelsen av Arlandas regionala anslutningar och förslår att regionala flygplatser bör ses som en integrerad del av Arlandas nationella funktion.

Vi vill också särskilt lyfta fram Höga Kusten Airports nationella värde i nätet av regionala flygplatser. Detta är den enda svenska flygplatsen vid sidan av Arlanda som har ett etablerat tågstopp. Detta gör Höga Kusten Airport till viktigt regionalt kommunikationsnav – inte minst för I21:s utbyggnad i Sollefteå, MSB:s utbildningsanläggning på Sandö, Ådalens växande industrier och turistnäringen i Höga kusten. Därför är det viktigt att Höga Kusten Airport lyfts fram och prioriteras i nationella planer samt att flyglinjen Arlanda-Höga Kusten klassas som en samhällsviktig linje.

Nya Ostkustbanan- Vändslingsan Västerasby

Utredningen nämner att Ostkustbanan är hårt belastad och att det finns "brister i tillförlitlighet och robusthet" som påverkar Arlandas konkurrenskraft negativt. Det konstateras att både kapaciteten och robustheten behöver förstärkas i "stråk och noder" mellan Uppsala och Stockholm, men också norrut – där utgör Västerasby en strategiskt viktig punkt.

Regeringen har gett klartecken för byggstart av vändslingsan Västerasby, vid Höga Kusten Airport som kopplar samman Botniabanan med övre Ådalsbanans fortsättning mot Sollefteå och Långsele. Vändslingsan kommer att öka redundansen i järnvägsnätet vilket är särskilt viktigt vid planerade eller oplanerade avbrott på närliggande banor. För godstrafiken innebär vändslingsan en ökad kapacitet och flexibilitet vilket är viktigt för att möta det växande behovet av godstransporter, utbyggnaden av Norrbotniabanan samt möjlighet för Sveriges medlemskap i Nato.

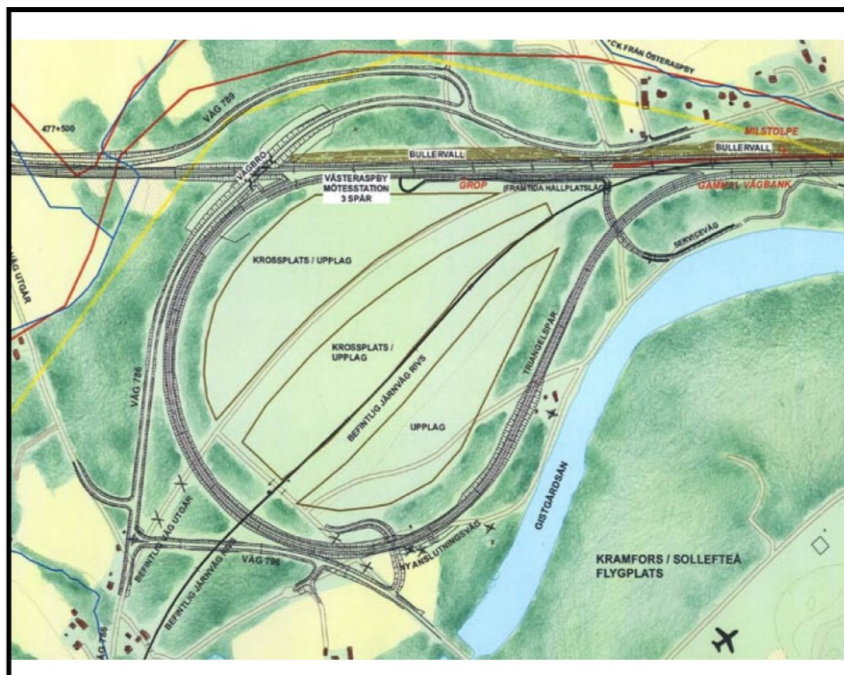
i

Objektnummer: JM2209 Ärendenummer: TRV 2020/66057;
Kontaktperson: Storgård Sara, lvm4, 0771-921 921
Skede: Åtgärdsvalsstudie
Status: Granskad och godkänd av Trafikverket, 2021-07-01

Samlad effektbedömning

Ådalsbanan, Västeråsby vändslinga

Trafikverkets skiss för den planerade vändslingan i Västeråsby.

Beredskapsperspektiv och totalförsvar

Vi delar utredningens syn på att Arlanda måste stärkas ur ett totalförsvarsperspektiv. Detsamma bör gälla de regionala flygplatser som kan fungera som redundans för beredskapsfunktion som evakuering, logistik, försörjningsberedskap och sjuktransporter.

Förslag: Utöver de civila transportbehoven är Höga Kusten Airport av särskild betydelse ur ett totalförsvarsperspektiv. Flygplatsen ligger strategiskt placerad med goda järnvägsförbindelser mot norr, syd och väst, dessutom finns djuphamnar i flygplatsens närhet. I ett säkerhetspolitiskt läge där Sveriges territoriella integritet eller logistikkedjor utmanas är fungerande regionala flygplatser helt avgörande. Höga Kusten Airport har kapacitet att spela en betydande roll både vid höjd beredskap och vid internationell samverkan inom ramen för Sveriges medlemskap i Nato. Därför är det av största vikt att staten även inkluderar regionala flygplatser i beredskapsplanering och långsiktiga investeringar för ökad robusthet. Höga Kusten Airport bör också inkluderas i nätverket av beredskapsflygplatser.

Klimatomställning och rättvisa förutsättningar

Vi ser positivt på utredningens förslag om ökad användning av fossilfritt flygbränsle. Men små regionala flygplatser måste ges förutsättningar att delta i omställningen. Förslag: Öronmärkt statligt stöd bör införas för omställning av regionala flygplatser.

Finansiering – Arlandapaketet och regional rättvisa

Vi noterar satsningen på ett Arlandapaket om 45 miljarder kr exklusive en process med förändring av förutsättningarna för Arlandabanan. Vi ställer oss kritiska till att statliga resurser föreslås användas för att lösa upp det gällande koncessionsavtalet med Arlandabanan i syfte att pressa biljettpriserna. Det finns idag en fullt fungerande och billig kollektivtrafiklösning till Arlanda. Pendeltåg från Stockholms Central till Märsta samt SL-buss 853 till Arlanda flygplats. Det är prisvärt och tillgängligt redan idag. Resan kan göras med SL:s befintliga biljettsystem. Även om tillgängligheten till Arlanda är viktig, anser vi att detta inte bör ske på bekostnad av andra nödvändiga investeringar i transportinfrastrukturen, särskilt inte i ett läge där flera regionala flygplatser kämpar för sin överlevnad. Att lösa ut ett avtal med stora ekonomiska konsekvenser innebär en betydande statsfinansiell belastning som borde kunna användas mer effektivt – till exempel för att stärka samhällskritiska regionala flygförbindelser och robusthet inom totalförsvaret.

Avslutningsvis

För att Arlanda fullt ut ska kunna fungera som Sveriges internationella nav krävs en fungerande nationell infrastruktur, där regionala flygplatser är en oumbärlig komponent. SOU 2025:67 bör kompletteras med ökat fokus på regional tillgänglighet, samordning och beredskap.